

Бурхан-Крутоус Л.А.

аспірант кафедри адміністративного права

Інституту права

ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ СУДДІВ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Публічно-правові процеси, які відбуваються в судовій системі та необхідність відкритості судових рішень постійно підвищують вимоги до пошуку нових сучасних інструментів удосконалення процесу формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня з метою підтримання високого рівня авторитету системи правосуддя. Тому дане питання в суддівському врядуванні набуло особливого загострення у зв'язку із внесенням численних змін до чинного законодавства щодо судової гілки влади, оцінкою рівня професійної придатності, підвищенням дисциплінарної відповідальності суддів та іншими аспектами судової реформи. Зокрема, у Стратегії розвитку судової системи в Україні на 2021-2023 роки, затвердженої Радою суддів України, передбачається декілька напрямів подальшого розвитку правосуддя: незалежність та прозорість судової системи; підвищення професійного рівня корпусу суддів; підзвітність; електронне правосуддя [1] тощо. Водночас, жоден з вказаних напрямів не обходиться без завдань удосконалення кожного елементу діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Зокрема, в системі незалежності та прозорості роботи суддів передбачається використання індивідуальних PR-технологій, удосконалення механізму управління кар'єрою. У завданні стосовно підвищення кваліфікаційного рівня зростають інституційні можливості та роль Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, у підзвітності стратегічним питанням

виступає дотримання засад доброчесності суддів. Разом з тим ключові процеси у формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня не знайшли свого якісного доктринального супроводження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В адміністративно-правовій науці вивченню проблем удосконалення діяльності органів публічної адміністрації присвячена велика кількість праць як вітчизняних так і зарубіжних науковців, наприклад, В. Б. Авер'янова, Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, В. К. Колпакова, Т. О. Коломоєць, В. Я. Малиновського, Н. І. Матузова, Ю. Я. Якимова, а також багатьох інших. А окремі особливості адміністративно-правових засад діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України розглядалися в працях Н.В. Білоцерковця, Є.А. Бурмака, Д.Л. Вітюка, Р.В. Вітюка, В. О. Гацелюка, Р.В. Ігоніна, А.В. Костенка, В.А. Мазурка, О.М. Овчаренка, М.В. Оніщука, Г.П. Середи, В.В. Серединського, О.В. Тодощака, О.З. Хотинської-Нор, Н.Г. Шукліної, С.Г. Штогуна та ін. Проте багато питань, пов'язаних з проблемами визначення особливостей структури адміністративно-правового статусу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України все ще залишаються невирішеними. Проте достатньо питань, пов'язаних з проблемами функціонування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України все ще залишаються невирішеними.

Формування цілей. Метою статті є узагальнення науково-теоретичних підходів до

визначення проблем удосконалення організаційно-правових засад діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та надання відповідних пропозицій.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні майже відсутні праці з питань формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня, що створює значні ризики несистемного підходу у формуванні єдиної стратегії управління суддівським корпусом і може мати наслідком невиконання завдань Стратегії розвитку судової системи в Україні. Питання формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня достатньо активно обговорюється фахівцями протягом усього періоду формування і реформування вітчизняної судової гілки влади. Зрозуміло, що поява нових законодавчих положень, які скеровані європейською правовою традицією, значно підсилює інституційні спроможності незалежності судової системи. Внаслідок суттєвої модернізації судоустрою, більш складними і деталізованими стали процеси формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня.

З набранням чинності Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 16 жовтня 2019 р. та окремих законів України стосовно діяльності органів суддівського врядування» склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України припинив здійснювати власні повноваження внаслідок чого діяльність ключового у питаннях формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня зупинилася. Намагання Вищої ради правосуддя сформулювати новий склад були марними з низки причин. А вже 11 березня 2020 р. Конституційний Суд України виніс рішення в справі за конституційним поданням Верховного Суду щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень законів України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р., «Про внесення змін до Закону Укра-

їни «Про судоустрій і статус суддів» та окремих законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» від 16 жовтня 2019 р., «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 р., в якому, зазначив: «зміна частиною першою ст. 94 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» кількісного складу та суб'єктів призначення членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України без запровадження відповідного перехідного періоду призвела до зупинення виконання конституційних функцій стосовно добору і оцінювання суддів, неможливості здійснення Вищою радою правосуддя її окремих конституційних повноважень, а також створила суттєві перешкоди для функціонування ефективного судочинства і в окремих випадках унеможливила реалізацію права кожного на доступ до правосуддя як вимог принципу верховенства права» [2, с. 44]. Отож події навколо Вищої кваліфікаційної комісії суддів України актуалізували дискусію щодо її статусу та його окремих складових.

З метою формулювання та визначення пріоритетних напрямів удосконалення організаційної діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України слід провести аналіз інформаційних, наукових публікацій фахівців, вчених щодо процесу формування суддівського корпусу, переведення суддів, а також забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня; міжнародних проектів, учасниками яких є Вища кваліфікаційна комісія суддів України, а також проаналізувати окремі напрямки діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які утворюють стратегічні завдання її розвитку та функціонування.

Одним із пріоритетних напрямів удосконалення процесу формування суддівського корпусу, переведення суддів, а також забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня є впровадження міжнародних стандартів з підготовки суддівського корпусу. Розвиток організаційно-правових засад діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України передбачає якісні зміни та оновлення її органі-

заційної структури, підвищення ефективності функціонування на підставі прийняття і впровадження сучасних публічно-управлінських рішень, удосконалення матеріально-технічної бази і організації праці в усіх структурних підрозділах, спрямованих на реалізацію потреб судової системи у формуванні суддівського корпусу, переведенні суддів, а також забезпеченні їх належного кваліфікаційного рівня. З цією метою планується: сприяти професійному розвитку працівників Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; створити систему підвищення рівня кваліфікації суддівського корпусу; залучати до підготовки суддів та спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді досвідчених суддів та прокурорів і визнаних адвокатів; збільшити фінансування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; ініціювати внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з метою підвищення адміністративно-правового статусу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та удосконалення механізму спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді; вирішити питання соціального та матеріально-технічного забезпечення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України [3, с. 139].

Таким чином, розвиток Вищої кваліфікаційної комісії суддів України є довгостроковим планом на основі проміжних цілей, які Вища кваліфікаційна комісія суддів України визначила з урахуванням стратегії розвитку судової гілки влади України. Реалізація передбачених в ньому стратегічних завдань та напрямків повинна стати імпульсом для ефектної діяльності публічного органу у відповідному секторі, застосування позитивного міжнародного досвіду та вдосконалення адміністрування [4, с. 179].

Відповідно до ст. 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Вища кваліфікаційна комісія суддів України є державним колегіальним органом суддівського врядування, який на постійній основі діє у системі правосуддя України. Між тим, положення Закону «Про судоустрій і статус суддів» не

визначають мети функціонування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на відміну від усіх інших органів, що діють у системі органів судової гілки влади. Так, вказівка на мету, задля якої діє той або інший орган, є в законодавчих положеннях, що закріплюють статус Вищої ради правосуддя (ст. 1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя»), Державної судової адміністрації України (ст. 151 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»), Національної школи суддів України (ст. 104 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») і Служби судової охорони (ст. 161 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Фактично Вища кваліфікаційна комісія суддів України серед них є єдиним органом, мета функціонування якого стає зрозумілою лише в результаті системного аналізу повноважень, які на нього покладаються. Вони закріплені у ст. 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і у своєму взаємозв'язку вказують на провідну роль Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у процесі формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня [5].

Відповідно до приписів Великої хартії суддів (Основоположних принципів), затверджені Консультативною радою європейських суддів 17 листопада 2010 р., зазначені процедури формування суддівського корпусу повинні забезпечуватись органом, відповідальним за гарантування незалежності суддів в якості гарантії такої незалежності. Консультативна рада європейських суддів вважає, що «будь-яке рішення, пов'язане з призначенням судді або з просуванням судді по службі, повинно ґрунтуватися на об'єктивних критеріях і прийматися незалежним органом, або має виходити з гарантій, що воно приймається виключно на підставі цих критеріїв» [6, с. 68]. Таким органом, у розумінні Консультативної ради європейських суддів, є «судова рада» – узагальнююча назва органу, яка уособлює різноманітні, зокрема за складом і функціями, органи різних держав,

відповідальних за забезпечення незалежності судової гілки влади в державі. Одними з перших завдань, виконання яких, на переконання Консультативної ради європейських суддів, повинна забезпечувати «судова рада» визначено добір та призначення суддів, просування суддів по службі та їх оцінювання. Незалежність у призначенні та просуванні суддів по службі, вважає Консультативна рада європейських суддів, є визначальною для підтримки незалежності судової влади.

З наведеного вище випливає, що Вища кваліфікаційна комісія суддів України за своїм функціональним призначенням у розумінні міжнародних інституцій є органом, що відповідає ознакам «судової ради». Хоча «класичним» втіленням останньої в Україні є Вища рада правосуддя.

Таким чином, в Україні модель функціонування «судової ради» відрізняється власною особливістю, проявом якої є існування двох окремих органів, відповідальних за формування кадрової політики в сфері судової влади, які іменуються органами суддівського врядування, – Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вища рада правосуддя. Така національна специфіка неодноразово ставала предметом уваги та критики міжнародних інституцій. Зокрема, у 2007 р. Венеційська Комісія, надаючи висновок щодо проектів законів про судоустрій і про статус суддів, ініційованих Президентом України, вказувала, що «немає потреби в окремій Вищій кваліфікаційній комісії та її повноваження необхідно передати Вищій раді юстиції, більшість якої складають судді» [7, с. 18].

Сповідуючи послідовно свою позицію, в 2015 р. Венеційська Комісія знову звернула увагу, що «їх паралельне існування як окремих органів замість спеціалізованих підрозділів Вищої ради правосуддя утворює дуже складну систему, що формує дуалізм в адміністративному управлінні судової системи та підвищує ризик виникнення збігів та конфліктів. Однак це питання політики, обраної українською владою». Зрештою, в 2019 р.

Венеційська Комісія зазначила наступне: «Усі органи, які наділені відповідними повноваженнями суддівського врядування, повинні бути створені та функціонувати відповідно до чинних міжнародних стандартів для судових рад. У своїх численних висновках Венеційська Комісія наполягала на тому, що система судового врядування повинна бути узгодженою та рекомендувала дещо спростити структуру органів суддівського врядування в Україні, зокрема, щодо паралельного існування Вищої ради правосуддя, яка є конституційним органом, і Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, яка має свою правову основу тільки в законодавстві. Висновок про відповідність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за своїм функціональним спрямуванням рисам судової ради та вказівка стосовно поширення на цей орган «міжнародних стандартів для судових рад» мають надзвичайно важливе значення для удосконалення його правового статусу. Першочергово це стосується складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Сучасні виклики і актуальні проблеми судової реформи в Україні. Зокрема, чинні норми Закону «Про судоустрій і статус суддів» не передбачають жодних обмежень чи квот за професійною ознакою (приналежністю) представників юридичної професії в складі Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

У той же час, відповідно до рекомендацій, викладених у Висновку Консультативної ради європейських суддів № 10 (2007) про судову раду на службі суспільству (21-23 листопада 2007 р.), судова рада може складатися або повністю з суддів, або мати змішаний склад. В останньому випадку Консультативна рада європейських суддів вважає, що для запобігання будь-якому маніпулюванню або неналежному впливу, значна більшість членів мають бути суддями, обраними іншими суддями [8]. Аналогічне бачення викладено Комітетом Міністрів Ради Європи у Рекомендації CM/Rec(2010)12, п. 46 якої передбачає, що орган влади, що приймає рішення стосовно

формування суддівського корпусу, повинен бути незалежним від законодавчої та виконавчої гілок влади. Для гарантування незалежності такого органу щонайменше половина його членів мають становити судді, обрані самими ж суддями [9]. У такому випадку очевидно, що зазначений стандарт, який втілено відносно Вищої ради правосуддя, повинен бути втілений і стосовно Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Отже, незважаючи на значні досягнення у формуванні суддівського корпусу, переведенні суддів, а також підтриманні їх належного кваліфікаційного рівня Вища кваліфікаційна комісія суддів України має певні труднощі, як організаційного так і правового характеру. Аналіз вищевикладених положень дозволив сформулювати декілька пропозицій організаційного характеру стосовно вдосконалення організаційно-правової діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. До організаційного блоку слід віднести наступні пропозиції: необхідність збільшення фінансування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, покращення її матеріально-технічної бази; необхідність розроблення національних стандартів професійного навчання кандидатів на посаду судді, підвищення рівня кваліфікації суддів і навчання працівників апаратів судів; залучати до підготовки суддів і спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді досвідчених практиків з числа суддів, прокурорів, адвокатів тощо.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України має більше спільного із категоріями «управління», «організація». Але цілковитого значення адміністрації ні один орган суддівського врядування сьогодні не набуває, оскільки участь у роботі органів суддівського врядування беруть частково й судді. Органи суддівського врядування становлять Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів. Зокрема, відповідно до ст. 1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним конституційним органом публічної влади та

суддівського врядування [10]. А державним колегіальним органом суддівського врядування, що на постійній основі функціонує в системі правосуддя України, є Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Ст. 131 Конституції України передбачено, що Вища рада правосуддя складається з двадцяти одного члена, з яких десять обирає з'їзд суддів України з числа суддів чи суддів у відставці, двох – призначає Президент України, двох – обирає Верховна Рада України, двох – обирає з'їзд адвокатів України, двох – обирає всеукраїнська конференція прокурорів, двох – обирає з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ [11].

Внаслідок внесених змін дискреція ключових кадрових повноважень була переміщена в бік Вищої ради правосуддя. Оскільки Вища кваліфікаційна комісія суддів є «фільтром» кандидатів на посади суддів у суди, а отже концентрується ключовий вплив на кадрові процеси добору, призначення та звільнення суддів у Вищій раді правосуддя. На наше переконання, утвердження незалежності в судових органах потребує підсилення ролі органів суддівського самоврядування на кадрових процедурах.

Таким чином, положення Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і окремих законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» від 16 жовтня 2019 р. мають бути переглянуті стосовно кадрових повноважень Вищої ради правосуддя.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України відповідно до ч. 1 ст. 92 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» є державним колегіальним органом суддівського врядування, що на постійній основі діє в системі правосуддя України. Вища кваліфікаційна комісія суддів України окрім іншого забезпечує втілення функції професійності, тобто, супроводження виконання суддею обов'язку, підвищення фахового рівня і створення умов для професійного зростання в судових органах шляхом участі в різноманітних заходах,

курсах і тренінгах, моніторинг систематичності підвищення кваліфікації. Зрозуміло, що формування судового корпусу професійними судьями є першочерговим завданням не лише Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а і всієї системи судового адміністрування, в числі інших кадрових інститутів.

На відміну від Вищої ради правосуддя, фактично всі повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів за своїм характером належать до кадрових. Але, С. В. Ніколайчук зіставляє адміністративну природу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та органів виконавчої влади в її класичному розумінні, стверджуючи про наявність інших спільних функцій оперативно-виконавчої, нормотворчої, юрисдикційної, оперативного керівництва та орієнтування [12, с. 7]. З цим важко не погодитись, однак формування суддівського корпусу, переведення суддів, а також підтримання їх належного кваліфікаційного рівня є основною метою діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а її предметом, як видно безпосередньо із назви, є судова кваліфікація. Оцінювання якості діяльності судді, на переконання В. Рядінської та О. Карпушової, є невід'ємним складником роботи з кадрами та інноваційним інструментом у системі адміністрування в судах [13, с. 216].

Отже, роль Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, яка провадить безпосередні процедури оцінювання суддів, відмічається як вузлова в системі кадрового адміністрування. Кваліфікаційне оцінювання – це встановлена законодавством процедура визначення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді або оцінювання відповідності судді займаній посаді за визначеними законом критеріями [14, с. 76]. Кваліфікаційне оцінювання включає складення іспиту, дослідження досьє та проведення співбесіди [15, с. 295]. Принциповим процедурним аспектом у діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

є оцінка здатності чинити правосуддя як на етапі відбору суддів, так і після призначення їх на посади. Скажімо, кваліфікаційне оцінювання може проводитися щодо судді у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення в разі застосування дисциплінарного стягнення до судді. Метою здійснення кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення є підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді після проходження ним курсу підвищення кваліфікації, а підставою є рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів [16, с. 26-27].

Слушну точку зору озвучує Д. Ю. Шпенюк, згідно з якою основна роль Вищої кваліфікаційної комісії суддів в організації діяльності судів полягає в забезпеченні повного і своєчасного комплектування цих судів високопрофесійним, компетентним та незалежним суддівським корпусом, забезпеченні дотримання судьями дисципліни, вимог щодо несумісності та дотримання вимог законодавства в процесі відправлення правосуддя [17, с. 103].

Синергія кадрових відносин, діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня та нормативно-правових актів, якими регулюється судове адміністрування в частині реалізації кадрової функції, виявляється в кадрових процесах або процедурах. Відмінність термінів «процеси», «процедури» має суто формалістичний характер, виходячи з того, що процедуру вважають більш деталізованим описом дій. Суддівське самоврядування, що спрямоване на утвердження незалежності як окремого судді, так і системи судової гілки влади в цілому, є відмінним від класичного уявлення організаційних процедур управління, що було властиве ще радянській системі судоустрою.

Отже, механізм формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня передбачає вплив різних за своєю структурою внутрішніх інституцій

як самоврядних (органи суддівського самоврядування), так і квазіадміністративних «напівсамоврядних» (органи суддівського врядування). Узагальнюючи ідею самоврядування, слід виокремити одразу декілька властивих їй ознак: колегіальність у прийнятті рішень, прийняття рішень виключно суб'єктами, компетенція яких поширюється на предмет відносин, колективна (спільна) відповідальність усіх членів органу самоврядування тощо. В Україні функціонує багато суб'єктна модель організації суддівського самоврядування.

Висновки. Таким чином, існує відмінність реалізації функції формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня суддівського врядування та самоврядування: забезпечення захисту прав та інтересів суддів органами самоврядування має «профспілкову» природу, за якою судді забезпечують захист суддів. Водночас Вища кваліфікаційна комісія суддів

України здійснює процедури, які позбавлені конфлікту кадрових інтересів. Вища кваліфікаційна комісія суддів України має більше спільного із категоріями «управління», «організація». Але цілковитого значення адміністрації жоден орган суддівського врядування сьогодні не набуває, оскільки участь у роботі органів суддівського врядування частково беруть і судді. Внаслідок внесених змін до законодавства щодо судоустрою і статусу суддів, пов'язаних із повноваженням Вищої ради правосуддя стосовно призначення та звільнення з посад членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, дискреція ключових кадрових повноважень була переміщена в бік органів суддівського врядування. А оскільки Вища кваліфікаційна комісія суддів є своєрідним «фільтром» кандидатів на посади суддів у суди, то зосереджується ключовий вплив на процеси формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня.

Анотація

У статті здійснено аналіз напрямків удосконалення організаційно-правових засад діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Проведено аналіз інформаційних, наукових публікацій фахівців, вчених щодо процесу формування суддівського корпусу, переведення суддів, забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня, міжнародних проектів, учасниками яких є Вища кваліфікаційна комісія суддів України, а також проаналізовано окремі напрямки діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які створюють стратегічні завдання її функціонування. Сформульовано низку пропозицій щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. До даного блоку зроблені наступні пропозиції: необхідність збільшення фінансування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, покращення її матеріально-технічної бази; необхідність розроблення національних стандартів формування суддівського корпусу, переведення суддів, забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня; залучати до підготовки суддів та спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді досвідчених практиків з числа суддів, прокурорів, а також адвокатів тощо. Організаційно-правова діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинна відбуватися за наступними блоками: цільового блоку, елементами якого є мета, завдання, функції і принципи діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; структурно-організаційного блоку, який складається з норм, що визначають: структуру Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; порядок здійснення публічного управління Вищою кваліфікаційною комісією суддів України; порядок організації її фінансово-господарської діяльності; порядок внесення змін і доповнень до Регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; підстави та порядок припинення її діяльності; компетенції, яка включає предмети відання і повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у справі формування суддівського корпусу, пере-

ведення суддів, забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня; юридичної відповідальності формування суддівського корпусу, переведення суддів, забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня, як публічної установи, та її працівників, як державних службовців.

Ключові слова: адміністративно-правовий статс, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, кваліфікаційний рівень, організаційна структура, організаційно-правові засади, публічне управління, суддівський корпус, суддівське врядування, судове адміністрування, управлінський вплив.

Burkhan-Krutous L.A. Challenges of improving the organizational and legal principles of the High Qualification Commission of Judges of Ukraine

Summary

The article analyzes the directions of improving the organizational and legal principles of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine. Analysis of information, scientific publications of specialists, scientists on the process of formation of a judge corps, transfer of judges, ensuring their proper qualification level, international projects, which are participants of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine, and also analyzed certain directions of activity Strategic tasks of its functioning. A number of proposals for improving the organizational and legal principles of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine have been formulated. The following proposals are made to this block: the need to increase the financing of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine, to improve its material and technical base; the need to develop national standards for the formation of a judicial building, the transfer of judges, to ensure their proper qualification level; involve in the preparation of judges and special training of candidates for the position of judges of experienced practitioners from among judges, prosecutors, as well as lawyers, etc. The organizational and legal activity of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine should take place according to the following blocks: the target block, the elements of which are the purpose, tasks, functions and principles of activity of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine; structural and organizational block, which consists of norms that determine: the structure of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine; the procedure for exercising public administration of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine; the order of organization of its financial and economic activity; the procedure for making changes and additions to the Regulation of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine; grounds and procedure for termination of its activity; competencies, which includes the subjects of the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine in the case of the formation of a judicial corps, the transfer of judges, to ensure their proper qualification level; legal responsibility for the formation of a judicial corps, transfer of judges, ensuring their proper qualification level, as a public institution and its employees as civil servants.

Key words: Administrative and legal stats, High Qualifications Commission of Judges of Ukraine, Qualification Level, Organizational Structure, Organizational and Legal Principles, Public Administration, Judicial Corps, Judicial Governance, Judicial Administration, Management Impact.

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію розвитку судової системи в Україні на 2021-2023 роки : Указ Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Мандичев Д. В. Місце Вищої Кваліфікаційної Комісії суддів та Вищої Ради Правосуддя в організації роботи господарських судів. *Право і Безпека*. 2017. № 2. С. 43-47.
3. Хотинська-Нор О. З. Актуальні питання кваліфікаційного оцінювання суддів в Україні. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 4. С. 137-145.

4. Чегренець Н. В. Судова реформа в Україні : кваліфікаційне оцінювання суддів – до і після реформи. *Правові горизонти*. 2016. № 2. С. 177-181.
5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>.
6. Охотницька Н. В. Становлення судової системи України (1991-2012 рр.) : історико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2015. 212 с.
7. Ватаманюк Л. Національне законодавства про судоустрій і статус суддів: проблема практичної реалізації міжнародних стандартів. *Судова влада в Україні та інших державах : історія та сучасність (аспекти права) : матеріали Сьомої Всеукраїнської наук.-теорет. інтернет-конференції (м. Львів, 25 травня 2018 р.)*. Львів: Ліга-Прес, 2018. 231 с.
8. Європейська хартія про закон «Про статус суддів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236.
9. Стратегія державної кадрової політики на 2012–2020 роки, схвалена Указом Президента України від 1 лютого 2012 р. № 45/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>.
10. Про Вищу раду правосуддя Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
11. Конституція України : Основний закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
12. Ніколайчук С. В. Адміністративно-правовий статус Національної школи суддів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 16 с.
13. Рядінська В., Карпушова В. Кваліфікаційна атестація суддів в Україні як необхідна умова забезпечення принципу незалежності судової влади. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 214-218.
14. Касторська Л. К. Адміністративно-правові аспекти діяльності вищої кваліфікаційної комісії суддів з приводу проведення конкурсу та атестації суддів: теорія та практика. *Юридична Україна*. 2020. № 10. С. 76-77.
15. Вітюк Д. Л., Вітюк Р. В. Проблеми формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в умовах нової судової реформи. *Альманах права*. 2020. Вип. 11. С. 293-298.
16. Цуркан М. І. Професійна компетентність у процедурах добору на посаду судді та кваліфікаційного оцінювання суддів. *Слово Національної школи суддів України*. 2018. № 4. С. 22-34.
17. Шпенюк Д. Ю. Вища кваліфікаційна комісія суддів у системі суб'єктів управління службою суддів в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 10. С. 100-106.